

Szabó József naplója az orosz frontról

1943. április 26. - november 19.

Szabó József a Magyar Királyi 28. Honvéd Határvadász Zászlóalj 3. század, 3. szakasz, 1. raj rajparancsnoka volt, tizedesi rendfokozatban. 1913-ban született, és hétszer teljesített katonai szolgálatot 1935-től 1944-ig. Majd pedig meghagyták polgári foglalkozásban tekintettel, arra hogy egy évig hadműveleti területen szolgált. 1974-ben halt meg, úgy hogy gyermekeinek egyszer sem beszélt háborús élményeiről.

Szabó József katonaképe 1937. I. 28.

Szabó József egy kicsiny felső-magyarországi faluban látta meg a napvilágot 1913. október 6-án. Az egykoron dicső múltú megyeszékhelynek, Abaújvármegye névadó településének, Abaújvárnak

lakosa volt. A család - mint a településről legtöbben - földműveléssel foglalkozott. 1935-ben sorozták be a hadseregbe. Hét alkalommal teljesített katonai szolgálatot. A legutoljára 1943. április 12-től 1944. január 21-ig, amikor a „keleti hadműveleti területen” harcolt. Ez már hónapokkal a doni összeomlást követően történt.

Április 26-án az erdélyi Zilah városából indulva, lengyel és ukrán területeken át érkeztek meg „Nagyoroszország” területére. A frontot egyre inkább megközelítve bontakozott ki szeme láttára a háború igazi pokla. Partizán támadások, kivégzések, földdel egyenlővé tett települések, a sztálini szovjetunió nyomora, a halálos brianszki erdő, eláztatiasodott embertömegek, a szó szoros értelmében vett holokauszt - ezeknek mind szemtanúja volt az abaújvári földműves. Kicsiny katona noteszébe, amit csak tudott naplószerűen lejegyzett. Oroszféldről visszakerülve sok éves katonai-, és frontszolgálatára, és agg, beteg édesanyjára - kinek ő volt egyetlen támasza - hivatkozva 1944. áprilisában kérte felmentését a hadkötelezettség alól.

Rengeteget dolgozott a közösségért. Hó eltakarításban, út- és tanácsháza építésben, aratásnál, cséplésnél mindig kivette a részét - emlékszik vissza fia, akit szintén Szabó Józsefnek hívnak. - Ha valamit csinálni kellett, akkor mindig ott volt az élen. A háború utáni években a településen megalakult Hangya takarékszövetkezet pénztárosa lett. Csakúgy, mint a többi munkájáért, ezért sem kért egy fillért sem. Miután itt is megalakult a Termelő Szövetkezet, belépett ő is. A 60-as évek második felétől az ellenőrző bizottság tagja volt, ami „magas tisztségnek” számított. Ám a Pártba sosem lépett be.

Polgári foglalkozása inszeminátor volt. Abaújvár, Kéked, Pányok, Zsujta - ebbe a négy szorosan összeforrott faluba járt mesterségesen szaporítani az állatállományt, ha éppen nem a gazdálkodás töltötte ki idejét. Bár a családnak 12 hold földje volt, mégis szegényesen éltek. Ha egy kis pénzhez jutott a családfő, abból rögtön földet vásárolt.

Nyugodt természetű, nagyon Istenfélő ember volt. Nem volt olyan vasárnap, amikor a család ne ment volna templomba. - meséli fia - Nem kényszerített minket a templomba járásra, de mi mind úgy éreztük, hogy ha ő megy, akkor nekünk is kell. Közel két évtizeden át ő volt a falu presbitere.

Szabó József 1974. augusztus 6-án távozott az élők sorából. Rákos megbetegedésben hunyt el. Ám a háborúról sohasem mesélt családjának. Nem voltak kirakva fényképei, emléktárgyai, melyek tanúskodtak volna azokról az időkről. Mélyen elzárta magában a történeteket. Egyedül a fronton megírt naplójában maradt nyoma a megélt borzalmaknak.

A napló harmincöt éven át egy dobozban hányódott, öreg dokumentumok társaságában. Írójának felesége emlegette fiuknak a dobozt, melyet a szekrényében őrzött, s melyben „régi iratok” voltak. Ám ifj. Szabó József mindig halogatta az öreg papírok átböngészését. Apjához hasonlóan ő is gazdálkodó emberré vált, és nem volt szabadideje efféle dolgokra.

Ez éven leforráztam a lábamat, nem tudtam mozogni. – emlékezett vissza ifj. Szabó József - Nem tudtam mit csinálni, nekiláttam a régi iratokat rendezni. Akkor került elő ez a napló. Elolvastam. Én teljesen ledöbbsentem. Mondom: Ilyen volt? Akkor elkezdtem még egyszer átböngészni. Ekkor már a feleségemnek is felolvastam belőle részleteket. Kérdeztem tőle, hogy mit szól ehhez? Marika csak döbbsenten hallgatott.

Ezek után megmutattuk a gyerekeknek. Mindkét lányom „rámart”. Ők gépelték be az egészet. Nehezen kivehető volt az írás. Hol ceruzával, hol pedig különböző színű tollakkal jegyzetelt - mikor milyen eszköze volt. A helyneveket megpróbálták térképen nyomon követni. - számol be az eseményekről ifj. Szabó József - Miután elolvastam a naplót, akkor értettem meg azt, miért lehetett olyannyira Istenfélő. Ott kint a tűzharcban mindig imádkoztak, hogy épségben haza kerülhessenek. Amik akkor történtek, azok változtathatták meg teljesen az életvitelét.

Szabó József naplóját erős vallásosság itatja át. Mindig jelen van az hatalmas szeretet, melyet hazája iránt táplál. Igazi hazafiként és keresztényként éli meg a világ legszörnyűbb háborújának borzalmait.

Józan paraszti ésszel méri fel a körülötte történeteket, és jegyzi le azokat. Naplóját Zilahból való indulásakor kezdte 1943. április 23-ától, és ahogy ideje és lehetőségei engedték, úgy írta le az eseményeket. Az utolsó bejegyzés 1943. november 19-én keletkezett. Ekkor telt be a füzetecske.

(2009)

Ezek az Ő megtalált feljegyzései:

Nóta

Kék a nefelejcs,
Rózsám ne felejts
Ameddig én Horthy Miklóst szolgálom
Nem tart sokáig,
Pár nap odáig
Míg átmegyünk a román határig.
Átmegyünk mi rendet tenni,
Vissza fogunk mindent venni.
Régen várnak miránk ott
Meglásd megérjük
Brassót elérjük.
Onnan küldök kék nefelejcs virágot.

Erdély miénk volt,
Úgy lesz, ahogy volt,
Idegennek nincs keresni valója.
Türtünk eleget,
Tovább nem lehet,
Horthy Miklós váltja álmunkat valóra.
Mindannyian egyek leszünk,
Néz a világ, olyat teszünk,
Megindulunk előre,
Brassó, Temesvár
Déva, Segesvár
Amazokat kizavarjuk belőle.

Zilah, 1943. Április 26.

1943 Húsvét II. napján indul el századunk a nagy készülődés után nagyoroszországba. Előtte lévő napokban meg volt a búcsúztatás a városban és a város vörös kereszties egyesülete szeretett csomagot osztott ki az elkészített honvédeknek. Az ezredes úr átvette a parancsnokságot és búcsú beszédében többek között, ezeket mondta. „Kedves Honvédek! 1914 május havában ugyanezzel a Szilágysági bakákkal indultam ugyanerre a helyre, most ugyan evvel indulok, és ő velük is győzelmet arattam és veletek is azt akarok.” Este 8 órákkor indultunk el Zilahról.

Április 27.

- én értünk Nagykárolyba, onnan Debrecen.

Április 28.

Nyíregyháza, Csap, Ungvár, Percseny, Teknyesvölgy, Uzrok.

Április 29.

Reggel 9 óra 30 perc hagytuk el a drága magyar földet és sok ember fájó szemmel tekintet vissza és gondolt reá vajon átlépjük-e még egyszer haza fele.

Első orosz állomásunk Sianki, lengyel földön a népek igen jó szívvel fogadnak és ujjongva üdvözlőnek „szerbuszto k magyarok”.

Jablónka, Turka, Jawor lengyel állomások irány Lemberg fele, Jasznica, Styeki, Busoviska, Stanyzsombor, Lemberg.

Április 29.

Verba, Zdzavorlov, Derbina, Cseprto, Loholin, Polone, Mirapot állomásokon keresztül robog a vonatunk Ukrajna fele és már ezer nyoma van a rettentő háborúnak össze – vissza. Romok, szétlőtt harckocsik, kifordult vasúti vagonok, szétrombolt városok, összelőtt templomok. Rongyos, kiehézett, megsápadt gyerekek, nők és elvadult külsejű férfiak lesik, várják a prédát, a kenyeret. Mint a kiehézett farkasok a koncra úgy néznek a katonákra és bizony sok magyar baká leli halálát, ezek kiehézett félvad emberek által. Mert ezek a népek rendes, munkás népek, éjjel pedig a legvadabb partizánok, kik a legrettentőbb kínokkal végezi ki áldozatát a nem vigyázó honvédeink között. És még sokkal kegyetlenebb, mint az első vonalbeliekénél, mert ott az embert csak előlről lövik, de itt orozva támad, géppisztolyát hol magyar, hol német vagy bármely más ruhába.

Április 30.

Robog a vonatunk a nagy ukrán mezőségen keresztül óriási búzatáblákon keresztül Peteharnovka, Rasima „Ihitomir” Kijev fele. Itt az utolsó állomáson állunk soká. Egy hosszú kórházvonat pakol az állomáson a sok tifuszos beteget, egy egész kórházat pakolnak vonatra és katonákat fölpackolva. Utána kigyullad a barakk kórház és egy néhány száz zsidó itt leli halálát, romok alatt elégve alussza örök álmát.

Végre Kijevtől északra Ovrucs városba kipakolunk és behelyezkedünk a város épen maradt házaiba. Rom itt minden. Lakosság nincsen csak katona, és katona van itt sok nemzet. Német, magyar, szlovák, lett, svéd, ukrán, román, Európa minden nemzetéből.

Május 1-2-3-4.

Lassan telnek a napjaink, járunk őrésre és partizán vadászatra. Telnek a napok, sajnos lassan - lassan messze a szerető otthontól.

Május 5.

Ugyanaz, mint előtte lévő napokban, csak én változtam, mert betegség gyötör, kínoz. Nem elég a sors megtörése még betegség gyötör.

A város főterén van a hősök sírja, szép egyenes keresztfákkal. Vagy 300 hős magyar vitéz alussza végső örök álmát, messze szerető otthontól. Igaz, hogy a hant, a sír, a föld itt is csak olyan, mint bárhol, itt is úgy elporhad a test, mint a magyar hantok alatt.

A változás a napok között nem sok, ugyanúgy kell a nap, és ugyanúgy nyugszik, mint Magyarországon, csak az óra nem olyan, mert itt este 7 órakor már sötét van és sokkal hidegebb, még mindig köpenyben járunk. Északra vagyunk pontosan az otthontól. A Briánszki erdő szélén vagyunk, amely olyan nagy erdő, mely egész Moszkváig tart, 700-800km. Sokkal nagyobb, mint édes hazánk. És ebben van igen sok megoldhatatlan rejtély, mely mindnyájunkat aggaszt. Mert a mi feladatunk az a rejtély megoldása, hogy hogy lesz, ha életben maradok mindent szépen megírok.

Május 6.

A mai nap nevezetesebb, mint a többi, mert fölfedeznek egy partizán szakaszt, mely német ruhában, német autóval és minden igazolvánnyal ellátva vételezni jár három napon keresztül a német parancsnokságra. Élelmet, lőszert és minden egyéb katonai dolgokat. Ez a partizán ész és ez a háború furfang, ész, leleményesség. Nap - nap után hozzák be a járőrök a partizánokat, amit arról ismerünk fel, hogy magyar ing bakancs van rajtuk és géppisztoly, ami az orosz legveszedelmesebb fegyvere, mert a nagy hidegben a géppuská golyószóró mind befagy, de a géppisztoly működik, 70 töltényt lehet egy húzásra kiengedni belőle.

Május 7-8.

Esemény nélküli de a 9.-ke sokkal érdekesebb. Mert ezen a napon van a századunk első hősi halottja. Egyik szlovák zászlóalj pakolt egy hosszú szerelvényű páncélvonatra és ahhoz van a század kísérelve beosztva, de a szerelvény nem juthat a rendeltetési helyére, mert közben felrobban és a zászlóaljban három halott és sok sebesült a mieink közül. A szlovákok közül pedig nincsen még megállapítva.

Május 10.

Vasárnap tábori mise van tartva és az ember lelke teljesen fölfrissülve és jó érzéssel beteljesülve, hogy még imádkozhatunk és énekelhetünk, hogy „te benned bízunk eleitől fogva”. A város öregebbje nők, férfiak 50-60 évesek az utcákon megállnak meghúzódnak a falak tövében a kezük imára kulcsolódik, a szemükbe könny ragyog és úgy adnak hálát az Istennek, mert még bennök van egy kevés a régi vallásos cári Oroszországból. De a fiatalok csak egyet mosolyodnak, a vállukat

felrántják előttük csak formáság az egész ének, ima, nekik nem kell bennük már hit nincsen. Belőlük kijötte Sztálin Jóska a lelket. Ők Istent már nem ismernek.

Május 11-12.

Temetés. Négy hősi halottunkat temessük el. A zászlóalj első halottai. Egy díszszázad van kísérelve, zenészek, nagy pompával történik.

Május 13.

Meg kezdődött a harc a „láthatatlan ellenséggel”. Éjjel megtámadták az egyik vasúti őrséget és egy autót összelöttek. Éjjel 2 órakor riadó. Ki 12 kilométerre. Teljesen felkészülve az egész zászlóalj, az erődöt elfoglaltuk, felhajtottuk délután két óráig, de partizán egy sem akadt, csupán két nőt sikerült fogni.

Május 14-15.

Semmi sem történt. Az idő felmelegedett. Ez a homokos föld olyan hamar bemelegedett, hogy melegebb van, mint odahaza Magyarországon.

Május 16.

Vasárnap istentisztelettel.

Május 17-18.

Szolgálatban vagyok egy külföldön.

Május 19.

Van egy riadó éjjel 12 órakor. Föl a gépkocsira, megyen mint a szél. Egy községet megtámadtak és kifosztottak a partizánok, de mire odaérünk, már elszöktek. Két halottat hagytak és minden élelmet elvittek szekérrel.

Május 20-23.

Indulunk gépkocsin ki a frontra. 180 km – re zúgnak a kocsik a köves sztálin - utakon, robogunk föl északra, egy községben megállunk. Nem messze vagyunk a vonaltól már hajnalban hallatszik az a nagy dörgés, csatazaj ami az új emberek fülét igen csiklandozza.

Május 21.

Indulunk tovább, önkényes vállalkozás, amely igen jól sikerül, pedig az idő hideg, esős és nem is tudjuk, hol vagyunk térkép szerint.

Valahol a Brianszki erdő közepén a Trip folyó mentén, a Briketi mocsarakban, ahol rengeteg magyar lelte halálát, úgy a múlt háborúba, mint most ebbe. Mer ez az ország rejtelmes, aki nem ismeri könnyen lehet a végzete. Beengedik a csapatokat a mocsarak közé, és akkor még nyomják vissza a mocsarakba, és sok ember süllyed, pusztul el benne.

Lakosság csak nő, gyerekek, férfi nincs, egy része a háborúba elpusztult, többeket a németek elvittek munkára, aki megmaradt az mind partizán, kegyetlenkedik, gyilkol, rabol, törvény nincs. Nem fél. Megszálló csapatok csak a főutak mentén vannak, és onnan mennek ki portyázni a hegyekbe. A német SS – esekkel, kik állati kegyetlenséggel bánnak az elfogottakkal; hurokkal kapják el őket, mint az őserdőkben régen a majmokat, és aki a kezökbe kerül kímélet nincsen, igaz hogy azok még kegyetlenebbek.

A népek a nők igen vallásosak minden község elején már föl van állítva a kereszt, amelyet rózsás kendőkkel díszítik föl. A házakba sarkokba van egy szentély féle kép, ami szóttos kendőkkel van betakarva és az előtt imádkoznak és tanítják a gyerekeket imádkozni. A császár képe elő került a rejtkehelyéről és valóságos szentélyként tisztelik. A nők igen vallásosak sem nagy oroszok, fehér oroszok és dón menti ukránok. Még papjaik sincs és az asszonyok, gyerekek járnak össze istentiszteletekre és énekelnek imádkoznak. Szinte az ember megsajnálja őket, ilyen vallásos népek és húsz esztendeig nem szabad volt imádkozni. Templomuk... nincsen, törvény a népnek, ha nem engedelmeskednek egy zsinór a nyakára és már nincsen. A magyarokat szeretik, mert nem harácsol, nem bánt senkit.

Május 24.

Az idő esős és havas hideg. Nagy jegek esnek. A föld sárga homok, domb nincsen. Erdő és erdő beláthatatlan messzeségbe. Község ritka, 15-20 kilométerre van egymástól egy – egy elmaradt kis község. Népek öltözete vastag daróc ruha, nyakukon is piszkos, tetves. A föld termékeny csak nem művelik. Egy szántásba vetnek valami keveset, azt is sorokba kapa után. Főtermény búza, rozs, zab. Leginkább marha -, és juhitenyésztésből élnek. Kis igényűek, a házak viskók, fából vannak és elmaradottak. Az ablak egy kis lyuk, amit többet kinyitni nem lehet nincs is rajta sarkvas ez teljes egészében a „szovjet paradicsom”, amire olyan jövő várt.

Május 26.

Nagy eseménynek ébredünk tudatára, mert egy reggelre megszűnik minden összeköttetés és bekerítettek a partizánok. A németek meg szorították ki a hegyekből és mi egy századunkkal és egy német századdal együtt bekerítettek. Pár kilométerre vagyunk a vonaltól és igen komoly a helyzetünk. Körülöttünk vagy 4-5 ezer partizán. A községet erődde átalakítottuk, a bunkereket kiépítettük éjjel. Az egész század a bunkerokban napol. Fölváltva figyelő kint és várjuk minden percbe a félvadak támadását. Élelmezés, parancs, levél. Repülőn keresztül a németek élelmeznek, minden nap jó a repülő, leszáll és kikapcsol. Hús van bőven, a kósz jó, de nem tudjuk mi vár reánk. Fegyvereink, embereink készenlétben várják a támadást. A ... cigaretta vaj minden nap megvan és jól élünk, nem úgy, mint Ovrucsba.

Május 27.

Indult egy szakasz portyára szekerekkel és sok élelmet mástól rekvirálnak és telnek a napok a bunkerépítésekkel.

Május 27-28.

Semmi különös épül a bunker.

Május 29-30.

A Tripet folyóhoz voltunk szolgálatban, hatalmas nagy folyó. A partizánok a másik oldalon mi meg ezen és meg nyomták a németek őket be egy faluba, és a falut összebombázták és kigyújtották és minden porig égett. A vonalakból hallatszik a lövések zaja és a repülők zúgása.

Június 1.

Egy hónap elment és nem is olyan nagy a veszteségünk, csak a Jó Isten továbbra is segítsen.

Június 2.

„Parancs: Visszavonulás!” sűrű erdőkön indul századunk, szekerek megrakva. Kérve a köves útra, ott autóba pakolva. Vissza Ovrucs.

Június 3-4-5-6-7.

Semmi különös esemény.

Június 8-9-10.

Vállalkozás ismét, messze 86 kilométerre és igen sok marhát, lovat raboltunk a partizánoktól. Megtámadni nem mertek pedig voltak. A községeket kigyújtva hagytuk hátra és kevés csatazaj után szerencsésen halott nélkül visszatértünk az állomáshelyünkre.

Június 11-12-13.

Készülünk mi is megülni a Pünkösd ünnepét és várjuk a Szent lelket, hogy reánk szállva és megszentelve ettől a gyönyörű szovjet paradicsomtól minket megmentsen. Minden este járunk istentiszteletre egy lerombolt gyári épületbe, mert templom a városban nincsen. De az ünnepünket nem tarthattuk meg, vagyis Úrvacsorát nem vehettünk, mert a vonatot kirobbantották és az áldozati bor nem érkezett meg, csak második napon. Megtartottuk az áldozást második napon. Volt egy nagy temetés második napon, mert egy autót szétlőttek és 18 honvéd közül 17 meghalt. A partizánok szétlőtték. De a vér vért kíván és utána az egész könnyű hadosztály mozgósított és úgy megnyírtuk őket az egész környéken halott az sok.

Június 14-15-16.

Járunk vadászatra, olyan helyekre, ahol még német katoná sem járt, ha megtámadnak, ami megtörténik gyakran akkor ott nincs kegyelem. A népet összefogjuk, a házaikat kigyújtva sok - sok édesanyát, pici kis gyereket hagyjuk a vidéket hátra. A katonák már teljesen el vannak kegyetlenedve. És nem ismerni a jó ember magyarra.

Június 17-18-19-20.

Ugyan az a helyzet, csak több a veszteségünk. Összelőttek két autót és sok halottunk van, köztük két zászlósúr is. A szlovák katonák is itt voltak, de elmentek haza, mert a hadosztály - parancsnokuk egy hadnagy elment a partizánokhoz. Ilyen a szlovák hadsereg és ilyenek a tisztjei.

Június 21-22-23-24.

Őrségre vagyunk elosztva és telnek a jó meleg napok.

Június 25.

Este hat órára értünk ki a vonalba, szüntelen munka, közben figyelve, kiépítjük a vonalakat és elkészülnek a bunkerok, közbe – közbe a repülő zúgva mennek a fejünk fölött, és csak azt várjuk mikor kapunk ott fentről egy szeretett – csomagot és repülünk a levegőbe. Nem a külső sorokban vagyunk, hanem bent az elfoglalt területen. Partizántisztogatás. A németek 22 hadosztállyal megszorítják őket és az egész erdőséget átfésülve, szorítják felénk, és mi várjuk leépített tűzfegyverekkel.

Június 26-27-28-29-30.

Mozgó harckocikat folytatunk és nincs kegyelem senkinek sem. Mind ki vannak a községek irtva, a gyerekeket és nőket összefogva táborba viszik, a férfiakat meg mind lelőve, az állatokat elhajtván és már most teljesen véget akarnak vetni a partizán tanyáknak.

Július 1.

Ismét egy hónap a Jó Isten segédelmével eltelt. Be vagyunk ásva óriási erdősségbe, és a németek hajtják felénk az ellenséget, és mi várjuk őket.

Július 7.

Már hallani a felénk szorított partizánok csatazaját, ágyú és repülő dörgéseket és zúgásokat, mert ők is támadnak, vagyis védekeznek szívtósan. Mi a kiépített vonalakban vagyunk és várjuk éjjel – nappal a beépített tűzfegyverekkel. A mai napon az ezred parancsnok úr szemlét tart és egy film felvétele van a partizánokkal folytatott harcokról. Csendes nyugodt a tábor, a fiúk ki puszkát pucol, ki levelet ír, és elhangzik a riadó. Rohanunk, szerelvény, puska kézbe, sisakba a lövészárkokba és mindenki elfoglalja a helyét és tüzelünk erősen, a film felvevő gép meg dolgozik erősen, veszi a sorozatokat. Ha valamikor haza kerülünk még, figyeljük a mozikba a katonai híradást saját magunkkal fogunk szembe állni. És a Magyar Futárban is benne lesz.

Július 14.

Esős idő van és csorog az eső a nyakunkba, az erdőbe a sok mocsár megtelt vízzel és bizony néha még térdig érő vízbe is megyünk, ha megyünk földerítőbe portyázni. De itt menni kell. Az éjjelek sötétek és hosszú őrég az sok. És ha le is fekszünk pihenni teljesen felszerelve, és minden éjjel riadó. Jönnek a felderítő ellenőrzők, avagy muszkák. Erre megszólalnak a géppuskák és a g. sz. akkor a pihenő csoportnak riadó.

Egy oda hazai éjszaka többet ér itteni 10 – nél, de az ember nem panaszkodik, mert ebből részt kell venni mindenkinek. Most Én jövőre más. És nem tudjuk a helyzetet kinek, mi van megírva, ki marad itten örökre. De azt tudom mondani, hogy egy ilyen éjjel után az ember sokkal közelebb van Istenhez és megtanul imádkozni, még a legkegyetlenebb is. És ha haza megyen az emlék megmarad mindörökre.

Július 15.

Postánk nincs már egy hete. Az után pótlás nehéz. Sok sár, mocsár. A szúnyog az rengeteg, eszi meg az embert.

Július 16-17-18.

Végre jobb napok virradnak reánk, az összes partizán csoportokat végre sikerült megsemmisíteni, lelőve, kit elfogva, az összes községeket kiürítve kb. 350 – et, a sok marhát elhajtvá, a civileknek mindent fölpaolva, behajtvá a német ... ,aki óránként nem jött be, azt mind lelőtték, mert az partizángyanús volt. Rengeteg nép, óriási marhacsordák bőgése közbe jövünk be Ovrucs városba. A népet mind kitelepítik és befogják munkára Ukrajnába. Sok ezer és ezer darab marhát pedig mind elszállítva, a rengeteg sok község mind folygújtva és így akarnak a partizán tanyáknak véget vetni. Az összes Brianszki erdőt kiüríteni és megsemmisíteni az összes partizán helyeket. És azt a sok vért megszüntetni, ami eddig elfolyt és ha a Jó Isten segít, vége is van a feladatunknak és meg van oldva a Brianszki erdő rejtélye, habár bele is került egy néhány életbe, de ez a háború és örülünk mindnyájan, hogy ez nem a mi országunkba történik, mert azt a kint, azt a vért, azt a tüzeket a mi népünk soha ki nem bírta volna, soknak a szíve hasadt volna meg.

Nagy erdő minden fele, már napok óta járunk bele, sűrű erdő minden fele és tele mocsarakkal, megyünk – megyünk és községet napok óta nem láttunk. Egyszer kiejrve egy dombtetőre két magas torony tárul a szemünk elé, szinte elbűvölően megállunk és nézzük – nézzük a Brianszki erdő közepén, templomtorony, azt hisszük valahol a magyar hazába járunk és beérve a községbe, amelybe gazdag népek vannak és sok majorság, marha, ló és vallásos népek, de sajnos nincs kegyelem. Parancs – parancs. Ott kell nekik is hagyni az otthonokat, amit tudnak fölpaolni

kocsikra, azt hozzák magukkal, nagy sírás közbe, a rendesebb honvédeink szemébe könny ragyog, de semmit nem tehet. Az összes házakat folygújtva, sok ruha, bútor, minden – minden odaégve és nem marad a fa házakból csak egy rakás hamu. Minden – minden pusztá, csak a két magas torony marad meg és az vigyázónk a pusztában és hirdeti az Örök Isten dicsőségét és a magyar csapatok kereszténységét, mert eddig erre minden templomot leromboltak és most fordítva történt. Vissza - vissza nézek a karcsú tornyokra, mely lassan elmarad, de az emlék a szívembe mindörökre megmarad.

Július 20.

Indulunk kihelyezésre, mert nem hogy vége volna a partizánoknak, de még sokkal több lett. Az a sok kiirtott község elmenekült lakossága még sokkal több partizánt csinált, mert a marháját elvettük, házat fölégettük, gyerekeit legyilkoltuk és még több és több ellenséget szereztünk magunknak és a sok vér még többet kíván és meg is lett az eredménye.

Július 28.

Indult ki a Tüzerektől 12 kocsi fűért a lovaknak, mert a hegyek között nagy rétek vannak és már többször voltak és nem történt semmi újság. És most történt. Kiérve hozzáfognak a kaszáláshoz és megtámadják vagy 40 partizán és a 12 –ből csupán egy tud megmenekülni. Az összes lovakat elvitték. Az embereket otthagyták holtan, agyonverve 1 hadnagy, 1 zászlós is közöttük, megcsonkítva, testrészeit levagdalva, meggyalázva, levetkőztetve.

Július 30.

- án temették el őket, ott kint a helyszínen.

Augusztus 1.

Istennek jó voltából ismét egy hónap és habár „fogyva is, de törve nem” bírjuk és álljuk a harcot és telnek a napok.

Augusztus 2.

Ismét egy halottunk. Szénáért mentek és megtámadták őket. Egy halott, egy sebesült. Lassan szedi áldozatait a partizán banda és hull a drága magyar vér. Pusztulunk, veszünk, fogyunk napról – napra.

12 – ig pihenő a kaszárnyába és most telik a 4 hónapunk és már az 5. –et tapossuk. Megkezdődött a szabadság és mehetnek haza a kedves Magyarországba, ha nem sok időre is, de egy hónap azzal is telik.

Augusztus 15.

Hidegre fordul az idő, az éjszék teljesen hűvösek. Nagy szélviharok, kevés esővel, mutatja nekünk az őszt, a falevelek megsárgulnak, hullanak le. Még Magyarországon virítanak a virágok, és nyár van, itt pedig már a tél csikorgatja fogát reánk.

Augusztus 16.

Idő változás és most melegebbre fordul és száraz poros napok vannak. A napok szolgálatok teljesítésébe hosszan telnek.

Augusztus 20.

Nevezetesebb, mint a többi. István Király napja. Megünnepelevén nagy pompával, díszebéd követte, mely Oroszországba nagyon ritka élmény egy honvédnek.

Augusztus 22.

Vasárnap istentisztelettel.

Augusztus 24.

Kísérőül vagyok kísérenyelve rajommal a vezérőrnagy úrhoz. Irány gépkocsin Narovicsi. Itt már a népek gazdagabbak, a földek jobbak, cséplőgépek dolgoznak, amit még eddig nem is láttam itt Oroszföldön, és ami megragadta a figyelmem útközben egy szép templom. Ez a második itt, amit láttam 5 hónapja.

Augusztus 25.

Indulunk tovább ellenőrzőbe ki támpontokra, amely erődök hasonlítanak a régi Zrínyi várakra, megfigyelő tornyaiba őrködnek a magyar honvédek, őrzik Európát, nyugalmat a bolsevizmus ellen. Csak most nem a bástyafokokról harcolnak, hanem földbe ásott erődökből, a sündisznó állomásokból. És a föld alatt teljesen berendezett lakóházak és pavilonok vannak.

Augusztus 26.

Tovább megyünk, és az utat felaknázták előttünk, de szerencsénk volt, mert nem robbant. Három volt egymás után letéve, és ha robban már fent vagyunk a magas mennyországba, de jó az Isten, bízik és én imádom örökkön – örökké.

Augusztus 27.

Ismét ünnep. Megemlékezés Horthy István kormányzó helyettes urunkról, mert most egy éve halt hősi halált itt kint a muszka földön áldozta nemes véré a haza oltárára. És példát mutatva a többi magyar testvérnek, hogy nem olyan vezér, hogy palotából harcoljon, hanem kint halt meg hősen, vitézen.

Emléktábla jelzi, ahol a gép szárnya szegetten leesett és hősi halált halt.

Szeptember 1.

Ismét egy hónap hosszú napjai leteltek és a Jó Isten megőrizvén életemet, hogy továbbra is áldhassam Szent Nevét.

Igen rossz a helyzet, a partizán rengeteg és nem mi támadunk, de ők és sok helyen teljes őrskéket visznek el és napról – napra visznek, pusztítják drága véreinket.

Szeptember 4.

Megtámadták a zászlóaljunk egyik századát, őrsgben vannak egy községben, reggel 3 kor megkezdődnek a harcok, támadnak a vadak hori-hori kiáltással, mennek rohamra. Lőnek minden felé fegyverekkel, ágyú, páncéltörő, géppuska. Vagy 500-600 – an és mire megérkezik a segítség akkor már hat halott marad ottan a mieinkből és több sebesült. Közülük több halott, sebesült és foglyok.

Szeptember 6.

- án van a temetésük és ezen a napon történik három honvéd kivégzése. Lopásért a hadbíróság főbe lövésre ítélte. Kivonult az egész helyőrség a lőtérré és nem tudjuk mi lesz. Egyszer jó egy szuronyos szakasz és közbe a három elítélt sápadt fehéren. Egy – egy pap kíséri, bátorítja őket és roskadva, de azért katonásan állnak a kivégzési helyre. Fölolvassák a kivégzési parancsot és megkérdezik az utolsó kívánságot. Az egyik papírt ceruzát kér egy utolsó üzenetet ír két gyermekének és feleségének. A másiknak már nincs ereje írásra, végig néz a tömegben a szeme könnyez, előveszi a keszkenőjét és bár zokogás rázza a testét, de nem panaszkodik, nem jajgat, katoná marad az utolsó percig. A harmadik ugyanúgy végig néz a bajtársakon, akivel 12 hónapon keresztül sárba - vízbe, hóba - fagyva harcol, küzd a Don menti harcokba és onnan szerencsésen visszajő. Két hónappal ezelőtt megnősül és most érte utol a végzete. Egy félrelépés és ennyi az egész. A szeme könnyes, az utolsó üzenetét még a pap fülébe súgja, könnyes szemmel várja a sorsát, amely már beteljesedett. Mind a három letérdel, a szemüket bekötik, 12 csendőr kézbe vett puskával várja a tűz vezényszót, amely rövidesen elhangzik. Egy dörrenés és nincs tovább, megszüntek létezni. De bennünk a felejthetetlen emlék mindörökké megmarad. Mert a fegyelem nem lazulhat és semmi lopás, még egy tú elcsúsztatása itt meg nem történhet.

Szeptember 20.

Megtámadták egyik századunkat a partizánok, erős harcok, három éjjelen tartott, amely a győzelmünkkel végződött. Halott 6, sebesült 3. Iszonyú egy éjjel volt, sötét. Fejszével és egyéb tárgyakkal, ki ágyúval támadtak, de csúnyán ráfizettek.

Szeptember 25.

Indul ki századunk támpontra egy községbe „Pokolevi”. Jól megerősítve lövészgödörök, futó árkok, bunkerok elkészítése, egész föld alatti pavilonok vannak itten és várjuk a támadást. Az első vonal napról-napra közeledik, örökké dörög az ágyú, zúgnak a repülő, jönnek a bombások.

Október 10.

Hűvösebbre fordul az idő, és kisebb fagyok vannak már. A napok telnek, várom a szabadságot, semmi különös nincsen.

Október

Végül elmúlik, jó meleg bunkerokban mennek a napok, minden esemény nélkül, egy-két támadás, egy néhány halott, az igaz már most nem is számít, úgy bele éltük a háborúba már magunkat és várjuk a Ruszkiakat, akik gyakran meglátogatnak, de van is kellő fogadtatásuk.

November

Már nehezebb.

3-4-én már erős fagyok vannak,

6-án elesett Kijev város.

7-e egy ezred lovas kozákráj átúsztatva a Dyeperen Korosztény városát elfoglalta, elvágta az összeköttetésünket, elfogták a postakocsit.

8-án leesett a hó, a szép fehér hó, amit bizony igen sok helyen megpirosít emberek, állatok vére

9-10-11-12-én nagy készülődés, de hogy hová nem tudjuk, mert a haza felé vezető út már nincsen, el van vágva.

13-án végre megindulunk, de nem haza fele, hanem ki az első vonalba. Gyalog, a szekerek megrakva, orosz lovakon és az utunk bizony elég hosszú, mert nagyot kell kerülni föl északra, Rudnamecsrna, Jelszk fele 120 km. Öt nap tesszük meg. A muszka utolért és utóvég harcban áll. Nagy zűrzavar a német könnyebbége miatt a sok-sok lőszer, fűlszerelést hátra hagyva és lassan

haladunk a köves orosz utakon nagy harcok között. Sok német gépkocsi rohanva előre, zúznak, taposnak mindent széjjel, törtetnek előre, harcoljon a magyar, hulljon az, és bizony sok helyen összetűzésre is kerül sor velük, de a géppisztoly lecsendesíti a derék szövetségeseinket, aki csak mindent és mindenkit ki tud használni. Még szükség van rá, aztán ha nem kell, otthagya magára, de a magyarba meg van, meg az a régi virtus és tud harcolni is keményen. Mert most nem másért, most magunkért, ha nem akarunk Szibériába kerülni, harcolunk és habár veszteséggel is, de kivágjuk magunkat az orosz gyűrűből és lassan haladunk gyalog a fehér Oroszországba Jelszk Mozir fele és még idáig semmi bajom, a Jó Isten megoltalmazott, annyi sok – sok szenvedés között. Éjjelünk kint a havon, sátrakban.

Most egy községben van pihenő, közben írom feljegyzéseimet. Az idő teljesen megenyhült, sötét van kint, szolgálatban vagyok éjjel. Kint dörög az ágyú, szólnak a puszkák, de ezt már mi megszoktuk, csak a Jó Isten ezután is megsegítene, és haza vezérelne kicsi családom közé.

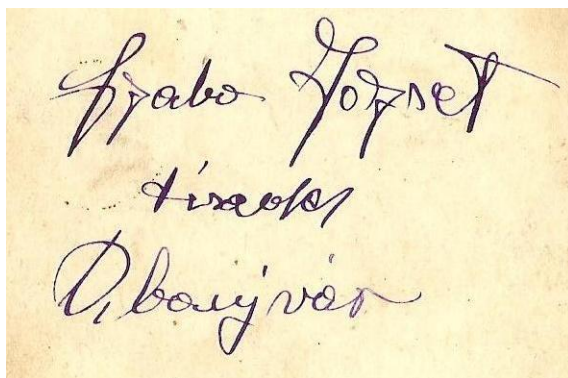
November 18.

Ismét indulunk tovább a lengyel határ felé gyalog, vonat nincs. Hol a német uraknak, hol a sok elhajtott marhának és elhordott terményeknek, mi még a lőszerünk sem tudjuk vinni, azt is el kell dobni, de ők tudják, nekik van vagyon mindenre.

November 19.

Kezdődik az igazi szenvedés a nagy mocsarakon keresztül. Napjaink keservesen telnek, sok – sok szenvedés. Elöl a partizán, hátul az orosz lő, pusztít, hull a drága magyar vér. Sok – sok akna robban. Más közbe megyünk előre, célunk felé, és ahol már történelmi idők zajlottak le és a nagy Napóleonnak odaverték egy teljes seregét és egy lengyel – orosz hadsereg pusztult. A magyarra is az a végzet várt, ha nem vagyunk könnyen mindent kibíró népek, de mi átjöttünk az ingoványon, ahol az ember sosem tudja, hol száll el az ember.

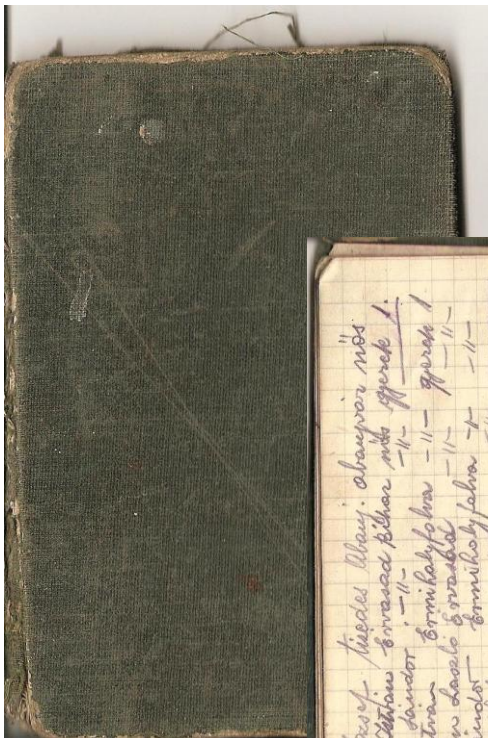
Község nincsen sehol sem, fől van égetve. Kenyér az nincsen és éhezünk heteken keresztül, de kibírjuk, mert 200 000 ember nem veszhet el, mert a magyar kevés.

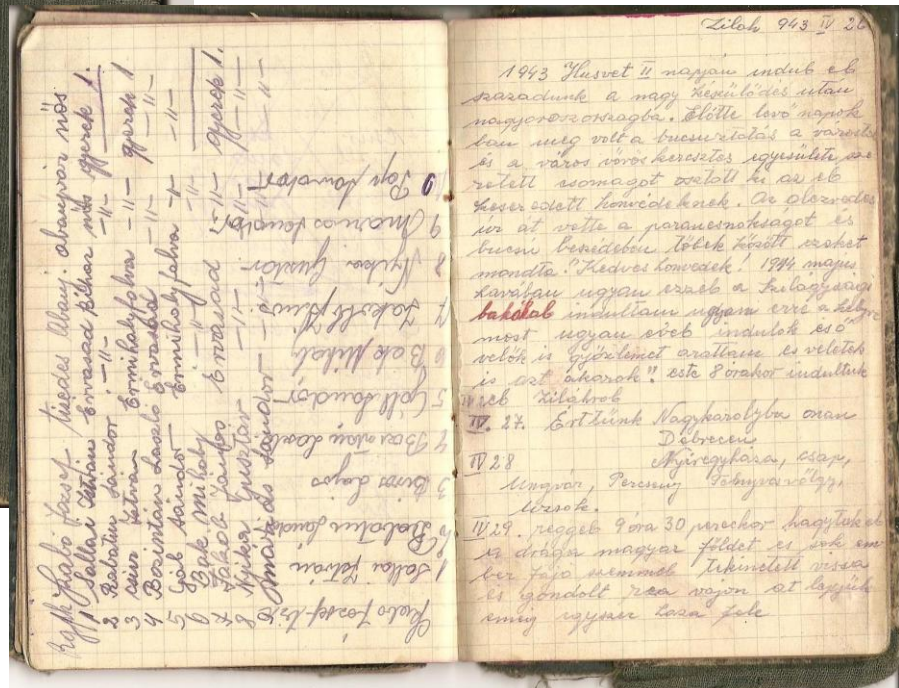
Szabó József
Tisztelek
D. Baijvár

Bajtársak nevei:

1. Sallai István Évasad Bihar nős gyerek:1
2. Rabatin Sándor Évasad Bihar nős
3. Csírr István Érmihályfalva Bihar gyerek:1
4. Bozintán László Évasad Bihar gyerek:1
5. Gál Sándor Érmihályfalva Bihar gyerek:1
6. Bak Mihály Érmihályfalva Bihar gyerek:1
7. Jákob János Évasad Bihar gyerek:1
8. Nyika Gusztáv Évasad Bihar gyerek:1
9. Marios Sándor Évasad Bihar gyerek:1

A naplónak használt jegyzetfüzet

Köszönet fiának Szabó Józsefnek, aki rátalált apja naplójára,
megmentve ezzel az enyészettől,
valamint unokáinak Szabó Juditnak és Szabó Katalinnak,
hogy begépeték és eljuttatták az Újvári Napló részére a feljegyzéseket.

A szöveg az Abaújvár Jövőjéért Egyesület és az Észak-Magyarországi Hadtörténeti Egyesület tulajdonát képezi. A fényképek a Magyar Futár 1943 júliusi számaiból származnak.

A naplót sokszorosítani, kiadni, bármilyen formában megjelentetni csak az Egyesületek és Szabó József leszármazottainak tudtával és jóváhagyásával lehet.

www.abaujvar.hu

kontakt:

Mestellér János

mesteller.janos@gmail.com

0630 953 55 74

